

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Onderzoek Arrestantenzorg

Plan van Aanpak

Datum: 17 juni 2014

Versie extern

Inhoudsopgave

1. Inleiding en aanleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Pilot Eenheid Rotterdam	3
1.3 Afbakening onderzoek	4
2. Doel- en probleemstelling.....	5
3. Onderzoeksopzet	6
3.1 Toetsingskader Arrestantenzorg.....	6
3.2 Onderzoeksaanpak.....	7
4. Communicatie	7
5. Projectplanning	8
Bijlagen.....	9

1. Inleiding en aanleiding

De Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ)¹ houdt onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister van VenJ toezicht op de organisaties binnen het gehele domein van veiligheid en justitie, inclusief de uitvoerende diensten zoals de politie.² Het toezicht van de Inspectie is erop gericht om in de praktijk te toetsen of datgene wat is afgesproken en daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Het kan ook signalen opleveren die om aanpassing of ontwikkeling van beleid en wetgeving of beheer vragen. Het toezicht is gericht op een continue verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering en het vergroten van het vertrouwen van burgers in het functioneren van organisaties en instellingen binnen het domein veiligheid en justitie.

Het verzorgen van personen die tijdelijk door de politie zijn ingesloten is een van de uitvoeringstaken van de politie.³ De politie is verantwoordelijk voor de veiligheid en het relatieve welbevinden van de aan de zorg van de politie toevertrouwde ingesloten en arrestanten op basis van de daarvoor geldende wettelijke en humane richtlijnen en opvattingen. Deze taak vraagt om personele en materiële voorzieningen.

1.1 Aanleiding

De politie-eenheden van de nationale politie zijn gewend ieder op een eigen wijze invulling te geven aan de arrestantenzorg. Alhoewel er binnen de politie ontwikkelingen zijn om arrestantenzorg meer eenduidig in te richten is er nog geen sprake van een nationaal beleid ten aanzien van deze uitvoeringstaak van de nationale politie.⁴

Jaarlijks sluit de politie bijna 200.000 verdachten⁵ in, in een van de meer dan tweeduizend cellen en ophoudkamers verspreid over het land.⁶ De politie beschikt niet over een compleet overzicht van al deze locaties.

De Inspectie heeft nog niet eerder een onderzoek uitgevoerd naar deze kerntaak van de politie. De Inspectie heeft het onderzoek naar arrestantenzorg daarom opgenomen in haar jaarplanning voor 2014. Zij zal dit onderzoek samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en de Inspectie voor de Jeugdzorg (IJZ) uitvoeren. In dit plan van aanpak wordt samenvattend uiteengezet welke werkwijzen de inspecties ten behoeve van dit onderzoek zullen hanteren.

1.2 Pilot Eenheid Rotterdam

Teneinde het landelijk onderzoek naar arrestantenzorg bij de politie goed gestalte te kunnen geven is besloten hieraan voorafgaand één politie-eenheid (Rotterdam) als pilot te benoemen. De keuze is op Rotterdam gevallen aangezien de eenheids-chef aldaar de landelijke portefeuillehouder Arrestantenzorg is. Deze pilot is in de maanden februari en maart 2014 uitgevoerd en heeft veel informatie opgeleverd op basis waarvan het toetsingskader en het eerdere concept-plan van aanpak zijn bijgesteld.

---

¹ De Inspectie Veiligheid en Justitie is in 2012 opgericht na samenvoeging van Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) en Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt).

² Artikel 65.1 §b Politiewet (2012).

³ Op basis van artikel 3 Politiewet.

⁴ De ontwikkeling van een nationaal beleid op arrestantenzorg is door de nationale politie 'ge-deprioriteerd'. Binnen de expertgroep Arrestantenzorg (landelijke vertegenwoordiging van hoofden arrestantenzorg) leeft de behoefte om te komen tot meer eenduidigheid.

⁵ In dit plan van aanpak wordt meestal gesproken over een verdachte die een strafbaar feit heeft gepleegd en die daarop is ingesloten. Maar daarnaast kunnen ook personen worden ingesloten die géén verdachte zijn zoals beschreven in het Wetboek van Strafvordering. Onder deze categorie vallen personen die voor hun eigen veiligheid tijdelijk ingesloten worden zoals: personen met psychische stoornissen en mensen met verslavingsproblemen (drugs/alcohol).

⁶ Arrestantencellen/ophoudkamers bevinden zich in politiebureaus, cellencomplexen, arrestantenbussen, rechtbanken en bij sommige politielocaties bij treinstations en voetbalstadions.

1.3 Afbakening onderzoek

Het onderzoek naar de arrestantenzorg door de politie wordt afgebakend naar reikwijdte en diepgang. De afbakening is gebaseerd op: het daadwerkelijke proces arrestantenzorg; de locaties per eenheid en het toetsingskader arrestantenzorg.

Het proces arrestantenzorg⁷

Het proces arrestantenzorg vangt aan bij het moment van aanhouding van een persoon tot en met de overdracht van de persoon naar een huis van bewaring of dienst invrijheidstelling. Het onderzoek van de IVenJ is chronologisch ingericht en bestaat uit de volgende stappen.⁸

1. *Aanhouding*⁹: het moment van aanhouding¹⁰ van een persoon door de politie of een burger.
2. *Transport*: het vervoer van de arrestant naar een politiebureau of andere ophoudlocatie/inrichting.
3. *Insluiting*: alle handelingen die in het kader van de insluiting op een bureau worden verricht, waaronder: fouillering, bieden medische zorg en juridische bijstand etc..
4. *Verblijf*: de dagelijkse gang van zaken in het cellencomplex van de politie. Daarbij kan worden gedacht aan verzorging, veiligheid, medische zorg etc..
5. *Overdracht*: wanneer de persoon in vrijheid wordt gesteld of wordt overgedragen aan een huis van bewaring of (zorg)instelling.

Onderzoekslocaties: regionale eenheden

Het onderzoek richt zich op de tien eenheden van politie in Nederland.¹¹ Iedere politie eenheid verstrekt een overzicht van locaties waar personen onder haar verantwoordelijkheid tijdelijk worden opgesloten. De IVenJ selecteert per eenheid een aantal locaties om te bezoeken. Deze selectie is gebaseerd op de jaarverslagen van de Commissie van Toezicht Arrestantenzorg (CTAZ), nieuwsberichten en een gesprek met de CTAZ per eenheid en zal bestaan uit het hoofdbureau/cellencomplex¹², twee politiebureaus en de ophoudkamers bij de rechtbank en/of treinstation en/of voetbalclub. De IVenJ bezoekt gemiddeld vijf locaties per politie-eenheid, de IGZ bezoekt één locatie per eenheid en de IJZ bezoekt in totaal ongeveer vijf hoofdbureaus. Ook de cellenbussen van DV&O die ingezet worden bij bijzondere gebeurtenissen en of festiviteiten worden in het onderzoek betrokken. Ook zullen er een drietal huizen van bewaring (HvB)¹³ worden bezocht om te kijken naar de overdracht van arrestanten en de informatieoverdracht door de politie.

---

⁷ Het proces arrestantenzorg wordt in hoofdstuk 3 verder geoperationaliseerd.

⁸ De IGZ richt zich minder op het proces maar met name op het verblijf. Waarbij wel de toegang tot de zorg en de informatieoverdracht bij plaatsing en overplaatsing expliciet zullen worden getoetst.

⁹ Voor de processtappen 'aanhouding' en 'transport' baseert de IVenJ zich uitsluitend op bevindingen afkomstig uit interviews met ingesloten en agenten in noodhulp en arrestantenverzoekers. Er worden geen observaties gedaan ten aanzien van de aanhoudings- en transportstappen.

¹⁰ Zowel aanhouding op heterdaad als buiten heterdaad.

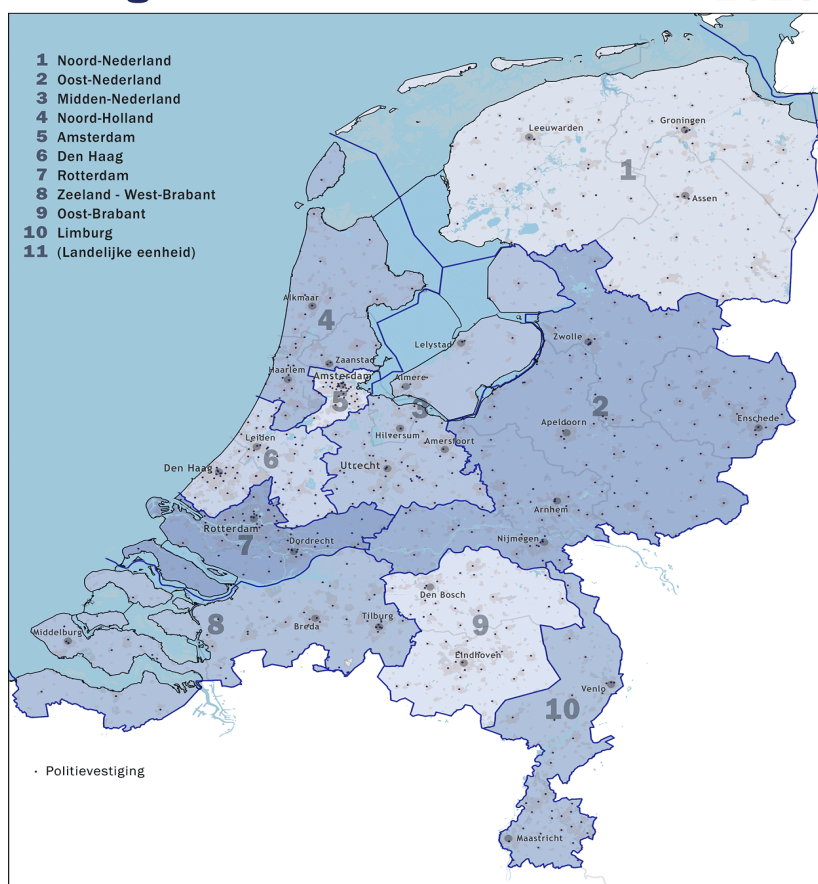
¹¹ De landelijke eenheid (11^e eenheid) heeft behalve ophoudcellen bij treinstations geen politiecellen of andere ophoudlocaties in gebruik. De ophoudcellen bij treinstations worden bezocht bij het bezoek aan de betreffende eenheid.

¹² In de praktijk zal dit vaak de hoofdvestiging van de betreffende politie-eenheid zijn. Indien een groter aantal cellen op een andere locatie van de politie gesitueerd is dan zal voor die betreffende vestiging gekozen worden.

¹³ Dat betreft in ieder geval een selectie van de vaste locaties in Alphen a/d Rijn, Arnhem, Grave en Lelystad.

POLITIE 10 Regionale Eenheden

2013

Toetsingskader en samenwerking

De IVenJ en IGZ hebben ieder een toetsingskader ontwikkeld voor dit onderzoek (zie bijlage 1). Het toetsingskader besteedt aandacht aan de volgende aspecten: rechtspositie ingesloten en (inclusief zorg en condities), bejegening, veiligheid, einde insluiting/overdracht en personeel en organisatie.¹⁴

2. Doel- en probleemstelling

Doelstelling:

Op basis van de in het vorige hoofdstuk omschreven aanleiding en afbakening van het onderzoek formuleren de samenwerkende inspecties (IVenJ, IGZ en IJZ) de volgende doelstelling:

Het doel van het onderzoek is om op basis van daarvoor geldende (inter)nationale wetgeving en richtlijnen inzicht te verschaffen in de wijze waarop de politie uitvoering geeft aan de arrestantenzorg. Het secundaire doel is het in kaart brengen van alle locaties in Nederland waar de nationale politie personen (tijdelijk) kan insluiten.

Te vertalen in de volgende twee vraagstellingen:

Op welke wijze geeft de politie uitvoering aan de arrestantenzorg en voldoet deze aan de geldende (inter)nationale wetgeving en richtlijnen? En wat is het totaalbeeld van de locaties in Nederland waar de politie personen (tijdelijk) insluit?

¹⁴ Deze onderwerpen worden in hoofdstuk 3 geoperationaliseerd.

Onderzoeksvragen

1. Op welke wijze voert de politie de arrestantenzorg uit bij de *aanhouding* van personen?
2. Hoe draagt de politie zorg voor het *transport* van arrestanten of ander personen die van hun vrijheid zijn ontnomen?
3. Hoe vindt de *insluiting* van arrestanten en andere personen plaats in een cellencomplex of andere ophoudlocaties van de politie?
4. Op welke wijze wordt er door de politie uitvoering gegeven aan het *verblijf* van arrestanten en andere personen in een cellencomplex of andere ophoudlocatie?
5. Hoe vindt de *overdacht* van een arrestant/ingeslotene naar een huis van bewaring/zorginstelling of diens in vrijheidstelling plaats?
6. Hoeveel *cellen en/of ophoudruimtes* zijn er in de afzonderlijke eenheden aanwezig en in gebruik, en op welke locaties, en welk landelijk totaalbeeld kan op basis hiervan gegenereerd worden?
7. Hoe is de toegang tot de *medische zorg* georganiseerd en hoe wordt de medische zorg uitgevoerd?

3. Onderzoeksopzet

3.1 Toetsingskader Arrestantenzorg¹⁵

De IVenJ heeft voor dit onderzoek een toetsingskader¹⁶ ontwikkeld dat is gebaseerd op nationale regelgeving en instructies. Daarnaast zijn ook internationale standaarden¹⁷ opgenomen in het toetsingskader, voor zover er sprake is van een aanvulling op de nationale regels. Daarnaast heeft de IVenJ ook een aantal verwachtingen geformuleerd bij het insluiten van personen.¹⁸ De IGZ ontwikkelde haar eigen toetsingskader voor dat deel van het onderzoek dat zich vooral richt op de Hoofdlocaties, de organisatie van de medische zorg en een aantal specifieke aspecten die vallen onder het IGZ toezicht.

De IVenJ en IGZ hebben bij de ontwikkeling van beide concept toetsingskaders de nationale politie, de directie Politie van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en de (landelijke) CTAZ en IJZ, de GGD NL en de FMG (Forensisch Medisch Genootschap) geïnformeerd en betrokken.

Het eindconcept toetsingskader is besproken met de nationale politie, de voorzitter van de expertgroep Arrestantenzorg en de contactpersoon van het pilot onderzoek Rotterdam. Na vaststelling van het toetsingskader, door de leiding van de IVenJ, zal het toetsingskader voorafgaand aan een bezoek ter informatie worden toegestuurd aan de politie eenheden.

Het toetsingskader IVenJ¹⁹ is opgebouwd uit de volgende vijf hoofdonderwerpen:

1. *Rechtspositie (inclusief zorg en condities)*: betreft de rechten en plichten van een arrestant/ingeslotene.
2. *Bejegening*: arrestanten/ingeslotenen moet op een humane wijze worden bejegend.
3. *Veiligheid*: de veiligheid van de arrestant/ingeslotene dient gewaarborgd te zijn, zo moet een bureau brandveilig zijn en bij eventuele calamiteiten moet zorg gedragen worden voor de arrestanten/ingeslotenen.
4. *Einde insluiting/overdracht*: bij het einde van de insluiting dient de arrestant/ingeslotene te worden overgedragen aan een huis van bewaring of in vrijheid worden gesteld. Daarbij moe-

¹⁵ Het toetsingskader Arrestantenzorg is in een bijlage opgenomen.

¹⁶ Zie bijlage voor een totaaloverzicht van de centrale thema's en de daaronder liggende onderzoeksvragen.

¹⁷ Gebaseerd op internationale verdragen waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd.

¹⁸ In het toetsingskader zijn de internationale standaarden en verwachtingen cursief aangegeven.

¹⁹ Zie bijlage. De IJZ heeft geen eigen toetsingskader opgesteld maar heeft een aantal toevoegingen gedaan in het toetsingskader IVenJ.

ten aan een aantal voorwaarden worden voldaan zoals overdracht van (medische) informatie en het teruggeven van de bij de foullering ingenomen goederen.

5. *Personeel en organisatie*: De organisatie moet zodanig ingericht zijn dat deze zorg optimaal uitgevoerd kan worden. Het personeel dat deze zorg uitvoert moet gedegen zijn opgeleid en capacitair toereikend zijn om de taken naar behoren te vervullen.

Het toetsingskader IGZ²⁰ is opgebouwd uit de volgende vier hoofdthema's:

1. *Toegang/toegeleiding tot medische zorg*: door vast te stellen hoe de medische zorg binnen de politieopvang geboden wordt, welke risico's met betrekking tot de vier bovengenoemde aspecten kunnen worden gedecteerd.
2. *Medicatieveiligheid*: door te inventariseren welke organisatorische maatregelen de veiligheid van de ingeslotenen op het gebied van de zorg waarborgen.
3. *Informatieoverdracht intern en extern*: door te toetsen of op de vier bovengenoemde aspecten de medische zorg op een vergelijkbaar niveau is met de zorg zoals deze normaal gesproken binnen de 1^e lijn wordt gegeven.
4. *Organisatie / randvoorwaarden*: door te toetsen of deze zorg op verantwoorde wijze wordt geboden.

3.2 Onderzoeksaanpak

Ieder bezoek aan een onderzoekslocatie wordt gedaan door minimaal twee inspecteurs van de IVenJ en bij de bezoeken aan de hoofdlocatie van een eenheid zullen daarnaast ook tenminste een inspecteur van IGZ en IJZ onderzoek uitvoeren. De onderzoeken zullen deels onaangekondigd plaatsvinden. De bezoeken aan de hoofdlocaties zullen altijd worden aangekondigd.

Methoden van onderzoek

Het bezoek zal bestaan uit een schouw (observatie werkwijzen en procedures), inzage in documentatie en registratiesystemen (cijfers, rapportages, formulieren, etc.) en interviews met respondenten. De groep respondenten bestaat uit: ingeslotenen, arrestantenverzorgers, leiding arrestantenverzorgers, hulpofficier van justitie, eenheidsleiding, opsporingsambtenaren, medische zorgverleners, jeugd coördinatoren, (piket-)advocaat, commissie van toezicht arrestantenzorg, klachtencommissie etc. Van ieder onderzoek aan een eenheid maken de samenwerkende inspecties (IVenJ, IGZ en IJZ) een concept-deelrapport dat met de eenheidsleiding²¹ wordt gedeeld om te kijken of er geen feitelijke onjuistheden in staan. Alle deelrapporten komen uiteindelijk samen in een landelijk rapport. Dit eindrapport wordt, nadat het is vastgesteld door het hoofd van de IVenJ, voorgelegd aan de korpschef van de nationale politie en de portefeuillehouder arrestantenzorg (eenheidschef Rotterdam) voordat het aan de Minister van Veiligheid en Justitie wordt aangeboden.²² De Minister stuurt het rapport voorzien van een beleidsreactie aan de Tweede Kamer. Zes weken na aanbidding van het rapport maakt de IVenJ het rapport openbaar op de website www.ivenj.nl.

4. Communicatie

Met de afdeling communicatie van de IVenJ en beide andere inspecties wordt een communicatieplan opgesteld in relatie tot het onderhavige onderzoek. Daarin wordt aandacht geschonken aan de communicatie op landelijk en eenheidsniveau.

---

²⁰ Zie bijlage.

²¹ De gesprekken met externen (artsen, advocaten etc.) worden voor wederhoor rechtstreeks met de desbetreffende teruggekoppeld.

²² De afgesproken route volgen zoals die door Jos de Groot op dit moment wordt afgesproken met de nationale politie.

5. Projectplanning

1. Voorbereidingsfase: (eind 2013 t/m januari 2014)

De voorbereidende werkzaamheden voor dit onderzoek zijn uitgevoerd eind 2013 en in januari 2014.

2. Pilot Eenheid Rotterdam: (februari 2014 t/m april 2014)

Besloten is het toetsingskader eerst in een pilot toe te passen. Tijdens de pilot zijn verschillende politielocaties bezocht. Op basis van de analyse is het toetsingskader arrestantenzorg daar waar nodig aangepast en is een planning gemaakt voor het landelijk uit te voeren onderzoek.

3. Landelijk onderzoek: (Planning: 2^e helft 2014)

Na accordering van het PvA wordt gestart worden met de overige negen politie-eenheden.

4. Analyse onderzoeksmateriaal: (voorjaar 2015)

Op basis van de gegevensanalyse worden de afzonderlijk deelrapportage opgebouwd. Na ommekeer van alle onderzoeken zal een overall analyse van het materiaal plaatsvinden. Op basis van deze analyse wordt het eindrapport samengesteld.

5. Schrijven concept-rapport: (voorjaar 2015)

Op basis van de tien deelrapportage zal één eindrapportage worden samengesteld.

6. Wederhoor (voorjaar 2015)

Nadat het managementteam van de IvenJ het concept-eindrapport heeft vastgesteld zal dit concept-eindrapport voor wederhoor worden voorgelegd aan de korpschef van de nationale politie en de portefeuillehouder arrestantenzorg (eenheidschef Rotterdam).

7. Aanbieden aan minister en publicatie: (aanvang zomer 2015)

Het definitieve eindrapport zal aan de minister van Veiligheid en Justitie worden aangeboden.

Bijlagen

Bijlage 1. Toetsingskader IVenJ en IGZ

Zie toetsingskader IVenJ en IGZ op www.ivenj.nl.

Bijlage 2: Definiëring begrippen²³

Het proces van aanhouding tot en met overdracht

Aanhouding: het moment van aanhouding²⁴ van een persoon door de politie of de overdracht van een persoon aan de politie wanneer die door een burger is aangehouden. Naast de personen die op basis van het plegen van een strafbaar feit zijn aangehouden, worden ook verstaan personen die ten behoeve van de hulpverlening hun vrijheid (tijdelijk) worden ontnomen alsmede personen die vanwege vreemdelingenbewaring of het uitzitten van een vervangende hechtenis worden ingesloten, alsmede personen die in gijzeling worden genomen. Inzicht in de status van de ingeslotenen wordt verkregen door bestudering van documenten en registratiesystemen van de nationale politie. Het moment van aanhouding of meenemen van een persoon door de politie wordt verder inzichtelijk gemaakt door gesprekken te voeren met betreffende politiemensen alsmede de ingeslotenen zelf.

Transport: het vervoer van de arrestant na diens aanhouding (of tijdens het verblijf) naar een politiebureau of andere ophoudlocatie. Onder het transport van een aangehouden of meegenomen persoon door de politie wordt verstaan het moment tussen de aanhouding en de aankomst bij een politiebureau alsmede eventuele tussentijdse transporten van de persoon ten behoeve van een verhoor of andere reden naar een andere ophoudlocatie. Bestudering van de documentatie en registratiesystemen en gesprekken met betrokkenen kunnen inzicht verschaffen in de rechtspositie, bejegening en zorg van de persoon.

Insluiting: de registratie van de arrestant op een politiebureau. De handelingen die in dit kader door de politie worden uitgevoerd zijn onder andere de fouillering, eventuele medische zorg, wijzen op juridische bijstand etc.. Inzicht hoe de intake wordt gedaan wordt verkregen door observaties/schouwen alsmede het bestuderen van documentatie en registratiesystemen waar gegevens met betrekking tot de intake zijn opgeslagen.

Verblijf: betreft de insluiting en de dagelijkse gang van zaken in het cellencomplex van de politie. Daarbij kan worden gedacht aan verzorging, veiligheid, medische zorg etc.. Daarbij wordt met name gekeken naar de rechtspositie, de bejegening, de veiligheid en zorg van de ingeslotenen. Observaties/schouwen, gesprekken voeren met betrokkenen (politiemensen, arrestantenverzorgers, arts, ingeslotenen) in alle geselecteerde politiebureau en op andere locaties wordt inzicht verkregen in hoe het verblijf van een ingeslotene in de dagelijkse praktijk gestalte krijgt.

Overdracht: wanneer de persoon wordt overgebracht naar en overgedragen aan een huis van bewaring of de persoon die in vrijheid wordt gesteld. Zodra de maximale termijn die gesteld is voor een verblijf van een persoon aan een politiebureau verstreken is wordt deze persoon overgedragen aan een huis van bewaring of in vrijheid gesteld. Deze overdracht of in vrijheidstelling wordt onderzocht door bestudering van de politieregistratiesystemen alsmede bestudering van enkele casussen waarbij overdracht heeft plaatsgevonden. Daarbij wordt met name aandacht besteedt aan de rechtspositie van de persoon alsmede de overdracht van informatie met betrekking tot (medische) bijzonderheden.

Toetsingskader Arrestantenzorg: is gebaseerd op nationale regelgeving, instructies en ook internationale standaarden (voor zover er sprake is van een aanvulling op de nationale regels). Het toetsingskader is opgebouwd uit de volgende vijf hoofdonderwerpen:

---

²³ De meeste begrippen zijn gedefinieerd op basis van 'Regeling toezicht arrestantenzorg 2013' van 1 januari 2013.

²⁴ Zowel aanhouding op heterdaad als buiten heterdaad van een strafbaarheid.

Rechtspositie (inclusief zorg en condities): betreft de rechten en plichten van een arrestant/ingeslotene. Hieronder valt onder andere te denken aan het recht op (medische) zorg, juridische bijstand, een hygiënische omgeving waar hij wordt ingesloten

Bejegening: arrestanten/ingeslotenen moet op een humane wijze worden bejegend en behandeld.

Veiligheid: de veiligheid van de arrestant/ingeslotene dient gewaarborgd te zijn. Het ophoudcomplex moet brandveilig zijn en bij eventuele calamiteiten moet adequaat zorg gedragen worden voor de arrestanten/ingeslotenen.

Einde insluiting/overdracht: bij het einde van de insluiting in een politiebureau dient de arrestant/ingeslotene of te worden overgedragen aan een huis van bewaring of in vrijheid worden gesteld. Daarbij moeten aan een aantal voorwaarden worden voldaan zoals overdracht van (medische) informatie betreffende de persoon en het teruggeven (meegeven) van de bij de fouillering ingenomen goederen.

Personeel en organisatie: betreft het personeel en de organisatie die verantwoordelijk is voor de arrestantenzorg. De organisatie moet zodanig ingericht zijn dat deze zorg optimaal uitgevoerd kan worden. Het personeel dat deze zorg uitvoert moet gedegen zijn opgeleid en capacitair toereikend zijn om de taken naar behoren te vervullen.

Ophouding voor verhoor: De politie mag verdachten op het politiebureau ‘ophouden’ voor verhoor in het kader van een onderzoek.²⁵ Ingeslotenen mogen niet langer dan 6 uur worden vastgehouden, de tijd tussen middernacht en negen uur ’s ochtends telt niet mee. Ingeslotenen kunnen ook tussen 24.00 – 09.00 uur ’s ochtends verhoord worden. Sinds het arrest ‘Salduz vs Turkije’ door het Europese Hof van de Rechten van de Mens in 2008 hebben advocaten het recht om voorafgaand aan het politieverhoor overleg te voeren met hun cliënt. Het persoonlijk aanwezig zijn van de advocaat bij het politieverhoor is nog geen recht van de verdachte.²⁶ De verdachte mag zelf aan het procesverbaal een schriftelijke verklaring toevoegen. Indien ingesloten zich niet kunnen of willen identificeren kan de politie de ophouding verlengen met 6 uur.

Inverzekeringstelling: Voor de wat zwaardere zaken, gevallen waarvoor een bevel tot voorlopige hechtenis kan worden bevolen, kan men in aansluiting op het verhoor in verzekering worden gesteld. Een bevel tot inverzekeringstelling is hoogstens drie dagen van kracht, maar kan bij ‘dringende noodzakelijkheid’ door de officier van justitie eenmaal met ten hoogste drie dagen worden verlengd. Ter verificatie of de inverzekeringstelling terecht is moet de ingeslotenen uiterlijk binnen drie dagen en vijftien uur vanaf het tijdstip van aanhouding door de rechter commissaris worden gehoord.

Inbewaringstelling: Als een verdachte door de rechter-commissaris in bewaring is gesteld moet hij/zij naar een huis van bewaring worden overgebracht.²⁷ Indien overbrenging niet direct mogelijk is, kan de verdachte nog tien dagen op het politiebureau blijven. De selectiefunctionaris DJI bepaalt dit en tegen deze beslissing kan geen bezwaar worden gemaakt.²⁸

De organisatie en inrichting

Politiecellencomplex: een als zodanig aangewezen en ingericht politiegebouw van de eenheid, speciaal ingericht voor het verzorgen van ingeslotenen, met ruimtes zoals cellen, dagverblijven/ophoudkamers, verhoorkamers en onderzoekkamers. Daaronder wordt uitdrukkelijk begrepen het cellencomplex binnen een gerechtsgebouw, een treinstation, een voetbalcomplex, een mobiel cellencomplex bij evenementen of andere specifieke locaties waarbinnen de politie direct of indirect verantwoordelijk is voor de arrestantenzorg. Inzicht op de aard en omvang van politiecellencomplexen wordt verkregen door het inventariseren en controleren van de overzichten van de nationale

²⁵ Artikel 61 van het Wetboek van Strafvordering (WvSv).

²⁶ De Europese richtlijn (2013/48/EU) schrijft dit voor maar de Hoge Raad heeft op 1-4-2014 dit afgewezen omdat de lidstaten van de EU tot 27 november 2016 de tijd hebben die richtlijn in te voeren. Tot die datum kunnen heeft deze richtlijn nog geen rechtstreekse werking.

²⁷ Artikel 15 Penitentiaire Beginselenwet.

²⁸ Vroeger was het de praktijk dat vaak de hele bewaringsperiode op het politiebureau werd gebruikt. Dit betekende dat de verdachte pas na tien dagen kon verzoeken om de bewaring op te heffen of te schorsen. Die periode is inmiddels teruggebracht. Dit houdt wellicht verband met feit dat de Nederlandse penitentiaire inrichtingen kampen met leegstand en/of de ketensamenwerking is verbeterd.

politie (landelijk als op eenheidsniveau), de commissies van toezicht en de eigen observaties/schouwen.

Politiecel: een afsluitbare ruimte in een politiebureau/cellencomplex etc. geschikt voor het (dag- én nacht)verblijf van een ingeslotene. Naast de reguliere politiecellen bestaan er op sommige locaties ook zogenaamde dronkenmanscellen, isolatiecellen, claustrofobiecellen en sociale cellen. Op basis van de eerder genoemde inventarisaties kunnen ook gedifferentieerde overzichten gegenereerd worden van de soort politiecellen die bij de nationale politie in gebruik zijn.

Ophoudkamer: een ruimte waarin tijdelijk één of meerdere ingeslotenen kunnen worden geplaatst. De deur van de ophoudkamer is een opening, voorzien van slagvast glas.²⁹ De ruimte is voorzien van een bank en is gesitueerd op een zodanige plaats in het gebouw dat permanent toezicht is gewaarborgd, al dan niet met behulp van technische middelen. Ophoudkamers in dergelijke bureaus hebben dan ook geen slaapgelegenheid. Arrestanten die moeten overnachten worden dan overgeplaatst naar een groter politiebureau. Ook de aard en omvang van deze ophoudkamers zal bepaald worden aan de hand van de eerder beschreven overzichten en eigen waarnemingen tijdens de uitgevoerde observaties/schouwen.

Arrestantenzorg: zorg voor de huisvesting, veiligheid, verzorging en bejegening van ingeslotenen c.q. arrestanten. Hoe deze zorg in de praktijk gestalte krijgt zal moeten blijken aan de hand van af te nemen interviews met respondenten van de politie (leidinggevenden, arrestantenverzorgers, opsporingsambtenaren) en overige betrokkenen (medische zorgverleners, advocaten, commissie van toezicht arrestantenzorg etc.) alsmede op basis van gesprekken die met arrestanten/ingeslotenen gehouden zullen worden.

De betrokken personen

Arrestant c.q. Ingeslotene: de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd alsmede de persoon die ten behoeve van de hulpverlening aan hem op een politiebureau is ondergebracht. Dat betekent dat ook bijvoorbeeld personen die vanwege vreemdelingenbewaring of het uitzitten van een vervangende hechtenis (naar aanleiding van een openstaande boete) worden ingesloten, in dit onderzoek als arrestant worden aangeduid, ook al zijn zij niet 'gearresteerd' in de zin van: aangehouden als verdachte van een strafbaar feit op grond van het Wetboek van Strafvordering. Het inzicht krijgen op de arrestant c.q. ingeslotene wordt verkregen door bestudering van de beschikbaar gestelde documentatie en bestudering van het registratiesysteem van het politiecellencomplex. Daarnaast wordt dit mede onderbouwd aan de hand van af te nemen interviews met betrokkenen en verantwoordelijke en arrestantenverzorgers.

Arrestantenverzorger: a) de persoon die uit hoofde van zijn functie specifiek is belast met de zorg voor ingeslotenen en daartoe in één van de cellencomplexen werkzaam is, alsmede b) de persoon die in opdracht van de chef van dienst tijdelijk met de zorg voor ingeslotenen is belast. Inzicht krijgen op de werkzaamheden van (parttime) arrestantenverzorgers wordt verkregen door bestudering van de landelijke en regionale documentatie van de nationale politie en van de overzichten van externe partners die daartoe personeel leveren.

Ambtenaar: a. de ambtenaar als bedoeld in artikel 1 eerste lid onder a en b van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren en b. ieder ander die in dienst of in opdracht van de eenheidschef betrokken is bij de zorg voor arrestanten;

Hulpofficier van Justitie: de politieambtenaar die is belast met en leiding geeft aan het strafrechtelijk onderzoek en in het bezit is van een geldig certificaat Hulpofficier van Justitie dan wel binnen zijn eigen organisatie als zodanig is aangewezen.

Commissie: de commissie van toezicht arrestantenzorg van de eenheden als bedoeld in artikel 26, eerste lid, Regeling beheer politie.

Eenheidschef: de korpschef als bedoeld in artikel 1 eerste lid onder c van de Politiewet 2012.

Politiechef: de politiechef als bedoeld in artikel 1 eerste lid onder h van de Politiewet 2012.

---

²⁹ Artikel 11.2 Regeling.